

یادداشت

سامانه‌ای برای حذف خلاقیت

■ **مبینا صدیقی**

دو سه ماهی است که راه‌اندازی سامانه پایش آزاد و هدفمند کردن موضوع پایان‌نامه‌های دانشگاه آزاد اسلامی مطرح شده است؛ تصمیمی که اعتراض و نارضایتی بسیاری از دانشجویان مقطع تحصیلات تکمیلی این دانشگاه را به همراه داشته است.

در راستای اجرای سامانه پایش آزاد دانشگاه آزاد اسلامی، ۴۰ چالش کلان ملی و منطقه‌ای تدوین شده است و از مهر امسال، تمامی دانشجویان موظف هستند عناوین پژوهش‌های خود را بر اساس این زمینه‌های پژوهشی انتخاب کنند تا نتایج پژوهشی آن‌ نیازی از جامعه را پاسخ دهد.

قرار است که با راه‌اندازی این سامانه، یک نظام حل مسئله در این دانشگاه شکل بگیرد تا از تمام ظرفیت‌های پژوهشی دانشگاه آزاد برای حل مسائل کشور استفاده شود.

در این میان و با وجود تصمیم جدی مسئولان دانشگاه آزاد برای راه‌اندازی سامانه پایش آزاد و هدفمند کردن پایان‌نامه‌های این دانشگاه، دانشجویان تحصیلات تکمیلی این دانشگاه با اجباری کردن موضوعات پایان‌نامه به ۴۰ چالش ملی و محدود کردن موضوعات موافق نیستند و این موضوع را خلاف اصول رشد علمی و پژوهش می‌دانند.

تعیین چالش‌های ملی و هدفمند کردن پایان‌نامه‌های دانشجویی گامی مثبت برای حل مشکلات کشور است، اما اینکه دانشجویان مجبور به انتخاب موضوع فقط از میان این چالش‌ها باشند، صحیح نیست.

شاید دانشجویی دغدغه ذهنی خاصی داشته باشد که در بین ۴۰ چالش تعیین شده از سوی دانشگاه آزاد نباشد. دانشجویان تحصیلات تکمیلی برای تحصیل در این مقطع بیش از ۸۰ میلیون هزینه می‌کنند تا بتوانند در موضوع مورد علاقه خودشان پژوهشی انجام دهند، اما با این تصمیم جدید این کار غیر ممکن خواهد شد و برخی را نسبت به ادامه تحصیل در این دانشگاه دلسرد می‌کند. در واقع با اجرای این تصمیم دانشجو باید با هزینه خود تلاش کند تا راه‌حلی برای مشکلات کشور پیدا کند در حالی که این دانشجویان کمترین حمایت ممکن را از دولت می‌گیرند. اجبار دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد به انتخاب موضوع پایان‌نامه از میان ۴۰ ایرچالش تعیین شده از سوی این دانشگاه در شرایطی است که تجربه نشان داده است که دانشگاه‌های دولتی که بودجه‌های هنگفتی از دولت دریافت می‌کنند به چالش‌ها و مشکلات کشور توجهی ندارند و تا بودجه‌ای اختصاصی از ارگان‌های دولتی برای بررسی مشکل دریافت نکنند، گامی مثبت برای حل آن بر نمی‌دارند.

اما اجبار دانشجویان دانشگاه آزاد برای انتخاب موضوع از بین تعداد محدودی چالش و مشکل درحالی است که که دانشجویان این دانشگاه باید شهریه‌های نجومی به این دانشگاه پرداخت کنند، دانشجویان مقطع ارشد این دانشگاه بیش از ۳۰ میلیون تومان برای دریافت مدرک هزینه می‌کنند که حدود نیمی از این مبلغ مربوط به واحد پایان‌نامه است، دانشجویان مقطع دکتری هم باید بیش از ۸۰ میلیون تومان به دانشگاه پرداخت کنند که بیش از ۵۰درصد این مبلغ به پایان‌نامه اختصاص دارد. به عبارت دیگر دانشجوی دانشگاه آزاد باید هزینه هنگفتی را برای حل مشکلاتی پرداخت کند که اگر چه مهم و حیاتی هستند، اما ممکن است دغدغهٔ ذهنی او یا اولویت او برای پژوهش نباشد که این به معنای نادیده گرفتن حقوق اولیه هر دانشجو است. با توجه به تبعات منفی راه‌اندازی این سامانه و نارضایتی گسترده دانشجویان دانشگاه آزاد پیشنهاد می‌شود که چالش‌های اصلی کشور در محدوده‌ای وسیع تر تحت‌بنی با همکاری وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و سایر وزارت‌خانه‌ها تعیین شود و در اختیار تمام دانشجویان دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی قرار گیرد. محدود کردن دانشجویان به ۴۰ محور نه تنها اجحاف به دانشجویان است بلکه راه را برای خلاقیت در انتخاب سؤزه‌های ناب از میان می‌برد و دلسردی به دنبال دارد.

دیگه چه خبر؟

بورسیه ۵۰دانشجوی مناطق سیل‌زده

۵۰دانشجوی دانشگاه تهران که بومی مناطق سیل‌زده نیز هستند، بورس شدند و ماهانه مبلغ ۲۰۰ هزار تومان دریافت خواهند کرد. بنیاد حامیان دانشگاه تهران و بنیاد نیکوکاری جمیلی ۵۰ نفر از دانشجویان مناطق سیل‌زده مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های تهران را به مدت یک سال بورس می‌کند. بر این اساس این دانشجویان به مدت ۱۰ ماه در سال ماهانه مبلغ ۲۰۰ هزار تومان به عنوان کمک هزینه دریافت خواهند کرد.

حمایت از دانشجویان برگزیده و همچنین دانشجویان مستعد و بی‌بضاعت دانشگاه تهران از برنامه‌های مهم اجرایی بنیاد حامیان دانشگاه تهران است و ظرفیت این حمایت‌ها بستگی به تعداد جذب خیرین در بنیاد دارد. تأمین مالی دانشگاه تهران از مهم‌ترین اهداف از تأسیس بنیاد حامیان دانشگاه تهران است به گونه‌ای که طبق برآورد صورت گرفته، حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومان هزینه برای تأمین این دانشگاه لازم است. بنیاد حامیان دانشگاه تهران تلاش می‌کند سالانه حدود ۳۵ میلیارد تومان برای دانشگاه تهران جذب مالی داشته باشد، در حال حاضر سالانه ۲۰ میلیارد تومان حمایت مالی از دانشگاه تهران می‌شود که این بنیاد در نظر دارد ظرف ۱۰ سال آینده ۳۰ تا ۳۵ درصد هزینه‌های دانشگاه را حمایت مالی کند.

دانشگاه

گزارش یک

علیرضا سزاوار

دانشجویان همچنان پای کارند

حضور بیش از ۱۰۰ گروه جهادی دانشجویی در مناطق سیل‌زده

■ **دانشگاه‌های فعال تهرانی همچنان مشغولند**

جمع آوری کمک‌ها برای سیل‌زگان در دانشگاه‌ها توسط بسیج دانشجویی هر روز تا پاسی از شب ادامه دارد. این تازه جدا از گروه‌های دانشجویی جهادی است که به مناطق سیل‌زده رفته‌اند. تشکل‌های دانشجویی، کانون‌های فرهنگی، گروه‌های جهادی و بسیج دانشجویی همگی پای کار کمک به مردم بودن خود را در عرصه‌های مختلف ثابت کرده‌اند. جوانانی که بدون هیچ پوشش رسانه‌ای، خودجوش در منطقه از کمک‌های مردمی برای کمک‌رسانی به افراد زیان‌دیده و محروم استفاده می‌کنند تاکنون بیش از ۱۰۰ گروه جهادی دانشجویی به برگزاری اردوهای جهادی در مناطق مختلف سیل‌زده اقدام کردند که در این میان، نقش دانشجویان پزشکی کشور بسیار پررنگ بود. دولت به نسبت روزهای اول وقوع سیل در گلستان اقدامات بهتری را در سایر استان‌های سیل‌زده انجام داده است که نباید نقش فشار مردمی و دانشجویی رسانه‌ای را در این میان نادیده گرفت.

گزارش ۲

دلارام عبدزاده

رشته‌های علوم پایه در تولید علم کشورمان طی یک دهه روند صعودی داشته است. این ادعا را تازه‌ترین آمارهای منتشرشده از سوی پایگاه استنادی علوم جهان اسلام (ISC) هم تأیید می‌کند اما بر اساس گزارش‌های وزارت علوم، تحقیقات و فناوری هر ساله میزان گرایش داوطلبان کنکور به تحصیل در رشته‌های علوم پایه کاهش می‌یابد. گزارش‌های جسته و گریخته منتشر شده در رسانه‌ها درباره تمایلات کنکوری‌ها هم بر این موضوع صحه می‌گذارد که تمایل برای تحصیل در رشته‌های پزشکی، فنی و مهندسی در بیشترین میزان قرار دارد و تحصیل در رشته‌های علوم پایه علاقه‌مند چندانی ندارد.

■ **بای شغل هم در میان است**

اما سؤال این است که چرا رشته‌های علوم پایه با وجود تنوع و همچنین گستردگی در دانشگاه‌های کشور چندان مورد توجه کنکوری‌ها قرار نمی‌گیرد؟ کارشناسان علت نبود تمایل برای تحصیل در رشته‌های علوم پایه را نبود شغل مرتبط با رشته در میان فارغ‌التحصیلان می‌دانند. با توجه به آمار ی که درباره میزان بیکاری رشته‌های مختلف دانشگاهی منتشر شده و می‌شود، رشته‌های علوم پایه تقریباً در جایگاه نخست این فهرست قرار دارند. بر همین اساس دانش آموزان دبیرستانی و داوطلبان کنکور هم رغبتی برای تحصیل در این رشته‌ها نشان نمی‌دهند.

گزارش ۳

ابراهیم منشیریان

یکی از طرح‌هایی که سازمان امور دانشجویان تا کنون اجرایی کرده است، طرح «دانشگاه عساری از دخانیات» است که از ابتدای سال ۱۳۹۵ با ابلاغ دستورالعملی از سوی سازمان دانشجویان به مراکز مشاوره دانشگاه‌های تابعه وزارت علوم ابلاغ شد. در ابتدای اجرای این طرح آساری در مصرف دخانیات در هر دانشگاه به مرکز مشاوره وزارت علوم اعلام شد و در ادامه راهکارهای کاهش این آسیب اجرایی شد.

پس از گذشت دو سال از این طرح در دانشگاه‌ها به ویژه دانشگاه‌های بزرگ نشان می‌دهد که روند استفاده از دخانیات رو به کاهش است و این طرح توانسته اهداف خود را به درستی پیش ببرد.

■ **بایده‌آل فاصله داریم**

رئیس مرکز مشاوره دانشگاه تهران با اشاره به اینکه این طرح در این دانشگاه در حال اجراست، گفت: طرح دانشگاه عاری از دخانیات از دانشگاه‌های

■ **نیود بر نامه‌ری دقیق**

ضمیمه اینکه مشاوران انتخاب رشته هم به داوطلبان گوشزد می‌کنند که با وجود سختی تحصیل در این رشته‌ها و دست و پنجه نرم کردن با مباحث تئوری محض، آینده کار خوبی در انتظار فارغ‌التحصیلان این رشته‌ها نیست. در واقع برای بسیاری از دانش‌آموختگان علوم پایه، بازار کار مناسبی وجود ندارد و فقر بازار کار در این رشته، موجب شده است که خیلی از این فارغ‌التحصیلان، بیکار بمانند. در سال‌های گذشته هیچ‌گاه تناسبی میان ورودی دانشجویان علوم پایه و بازار اشتغال آنها وجود نداشته و آمار بیکاری در بین این دانشجویان، بسیار بیشتر از دانشجویان

دود، بدرود!

طرحی که قرار است نجات‌بخش دانشگاه از دخانیات باشد

بزرگ آغاز شد که دانشگاه تهران نیز جزو اجراکنندگان این طرح است. حمید پیروی اضافه کرد: در این طرح برنامه‌های آموزشی توسط مراکز مشاوره با دانشجویان داده

آق قلا محسوب می‌شود، خاطرنشان کرد: «از آنجا که مردم این بخش در منازل خود دام نگهداری می‌کردند، الان برای پاکسازی نیاز شدید به آهک داریم، اما هیچ کدام از دستگاه‌های مرتبط آهک مورد نیاز را تأمین نمی‌کنند و مشکل اساسی در این بخش وجود دارد.» دبیر شورای هماهنگی بسیج دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی استان خوزستان هم اعلام کرد: «ما در همان روزهای نخست وقوع سیل در خوزستان دانشجویان را در منطقه سوسنگرد مستقر کردیم و از آنجا که حساسیت این منطقه بیش از سایر مناطق استان بود، این منطقه را انتخاب کردیم و روزانه از ۲۰۰ تا ۷۰۰ پرس غذا از دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز به منطقه سوسنگرد اعزام می‌شد.»

■ **جهادی‌های ۳ روزه**

محسن فروتن اظهار داشت: «حضور گروه‌های جهادی مادر مناطق مختلف سوسنگرد بستگی به وضعیت روزهای آینده این منطقه دارد، چراکه اگر نتوانیم جلوی ورود آب را به روستاها بگیریم، باید به سرعت برای تخلیه آب از منازل اقدام کنیم.» او افزود: «بر اساس برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته هر گروه جهادی بیش از سه روز نمی‌تواند در منطقه خود حضور داشته باشد و دلیل این کار نیز آن است که دانشجویان حاضر بیش از حد خسته نشوند و بتوانند در صورت ورود سیل به منازل مسکونی در روزهای آینده کارهای امدادی و عمرانی مورد نیاز را انجام دهند.»

فروتن خاطرنشان کرد: «ما پویشی را نیز برای جمع‌آوری کمک‌های نقدی راه‌اندازی کرده‌ایم و از آنجا که نزدیک به ۲ هزار خدجودر استان داریم اگر هر کدام کمک بسیار ناچیزی را هم داشته باشند، می‌توانیم مبلغ قابل‌توجهی را برای کمک به مردم سیل‌زده استان جمع‌آوری کنیم.»

■ **کمک‌ها باید تخصصی شود**

از آنجا که نیروهای جهادی تشکل‌های مختلف دانشجویی در مناطق سیل‌زده با یکدیگر جمع شده‌اند، نمی‌توان از میزان دانشجویانمادر این مناطق سیل‌زده آمار دقیقی داد. با این حال بیشتر تیم‌های اعزام‌شده مربوط به تیم‌های پزشکی بوده است، چراکه در روزهای نخست وقوع سیل بیش از پیش نیاز به کمک‌های پزشکی بوده، در حالی که امروز دیگر به نسبت گذشته، نیازی به این خدمات وجود ندارد. تشکل‌های دانشجویی در نظر دارند در روزهای آینده کارهای تخصصی برای مردم مناطق سیل‌زده انجام دهند که از جمله آن می‌توان به احداث روانشناسی و کارهایی از این دست اشاره کرد.

چرا برخی رشته‌های مهم محبوبیتی ندارد؟

رشته‌های علوم پایه در سرآشویی افتاده‌اند

پایه در سال‌های اخیر موجب شده که مسئولان وزارت علوم، بارها نسبت به این موضوع هشدار دهند. چندی پیش معاون آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ضمن اشاره بر ضرورت توجه به علوم پایه در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی گفت: دانشگاه‌ها باید رشته‌های علوم پایه را در اولویت آموزشی خود قرار دهند چراکه علوم پایه، بستر ساز توسعه علمی کشور است.

مقام معظم رهبری نیز در آخرین دیدارشان با اساتید دانشگاهی و اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها به مهجور ماندن رشته ریاضی و فیزیک (از اصلی‌ترین رشته‌های علوم پایه) اشاره کردند، همچنین بر «خطر نامتوازن شدن رشته‌های دانشگاهی و افزایش گرایش به رشته‌های درآمدزا» تأکید کردند و فرمودند: «این گرایش موجب کم شدن گرایش به رشته‌های بسیار مهمی همچون ریاضی و فیزیک شده است.»

■ **زیرساخت‌هایی که باید تقویت شوند**

بر همین اساس پیشنهاد می‌شود که با توجه به روشن بودن این خطر، اقداماتی از سوی مسئولان وزارت علوم انجام شود تا تقاضا برای تحصیل در رشته‌های علوم پایه افزایش یابد.

در این راستا باید امکانات و زیرساخت‌های علمی و آزمایشگاهی تقویت شود، بستر کار آفرینی برای دانشجویان علوم پایه ایجاد و همه مهم‌تر تناسب منطقی بین تعداد دانشجویان جذب شده با بازار کار این رشته‌ها فراهم شود.

■ **هشدار رهبر انقلاب**

البته کاهش چشمگیر دانشجویان رشته‌های علوم

دستاوردهای ایرانی

این ستون را به تحقیقات و پروژه‌های عملیاتی دانشگاهی اختصاص داده‌ایم که وجه تمیزه آنها از تباط با بازار است؛ چه پروژه‌های علوم انسانی و چه مهندسی و چه پزشکی. ار تباط دانشگاه با بازار، مهم‌ترین بخش حمایت دانشگاهی از کالای ایرانی است که اگر به طور کامل و صحیح عملیاتی شود نقش بی‌بدیلی در تحقق اقتصاد مقاومتی و رونق تولید ملی خواهد داشت. در همین زمینه پذیرای آثار جامعه‌دانشگاهی برای نشر در این ستون هستیم.

زخم‌پوش‌هایی

برای در مان بیماری پروانه‌ای

محققان مرکز نانوفناوری دانشگاه آزاد به زخم‌پوش‌هایی برای در مان بیماری پروانه‌ای دست یافتند که نتایج فاز حیوانی علاوه بر آنکه توانست در مدت ۱۱ روز زخم‌ها را درمان کند، باعث شد در محل زخم فولیکول‌های مو رشد کند. لاله ملک‌نیا با بیان اینکه دو محصول نیمه‌صنعتی در مرکز تحقیقات نانوی دانشگاه آزاد واحد تهران جنوب تولید شده است، گفت: یکی از این پروژه‌ها مربوط به بیماران پروانه‌ای و دیگر زخم‌پوش‌ها حاوی داروی «نتراسایکلین» و «جنتامایسین» است.

وی هدف از تولید این محصولات را دارورسانی در موضع ذکر کرد و ادامه داد: زمانی که دارویی مصرف می‌شود بخشی از آن به هدر می‌رود، ولی این محصولات می‌تواند داروی مورد نظر را در موضع رهاسازی کند. ملک‌نیا با اشاره به زخم‌پوش‌های مربوط به بیماران پروانه‌ای با بیان اینکه در تولید این محصول از نانویالیف بهره گرفته شد، توضیح داد: در این محصول از یکسری نانوذرات استفاده شد و این قابلیت را دارد که ضمن دارا بودن خاصیت آنتی باکتریایی، فرایند درمان را تسریع کند.

وی جذب شرحات زخم را از دیگر قابلیت‌های این زخم‌پوش‌ها نام برد و یادآور شد: این نوع زخم‌پوش‌ها از سیوند با هزینه‌های بالا به کشور وارد می‌شود و در این مطالعات تلاش کردیم تا این پانسمان درمانی را در کشور بومی کنیم.

رئیس مرکز تحقیقات نانوفناوری دانشگاه آزاد واحد تهران جنوب با بیان اینکه تحقیقات آزمایشگاهی این محصول طی شده است، خاطر نشان کرد: فاز حیوانی این محصول روی موش تست شد و نتایج به دست آمده در این فاز امیدبخش بوده و در حال زمینه‌سازی بررسی برای ورود به تحقیقات بالینی روی انسان هستیم.

ملک‌نیا با اشاره به نتایج به دست آمده در فاز حیوانی گفت: در این فاز ۲۰ موش مبتلا با استفاده از این پانسمان‌ها تیمار شدند و نتایج نشان داد که دوره ترمیم زخم‌ها نسبت به داروهای مرسوم کوتاه‌تر بوده است.

وی دوره درمان موش‌های پروانه‌ای با استفاده از این روش را ۱۱ روزه ذکر کرد و ادامه داد: علاوه بر آن شاهد رشد مو بر بدن موش بودیم و این در حالی است که با استفاده از روش‌های درمانی مرسوم نه تنها زخم به طور کامل ترمیم نمی‌شود، بلکه فولیکول‌های مو تشکلیل نشده‌است.

این محقق، پدهای درمانی را حاوی بیومواد و زیست‌سازگار دانست و اظهار کرد: این پدها حاوی نانوذرات اکسیدروی (ZNO) با قابلیت آنتی باکتریال است و می‌توان هر دارویی را روی آن «لود» کرد.

تولید یخچال پیشرفته نگهداری واکسن

برای نخستین‌بار در کشور با تلاش محققان یکی از شرکت‌های دانش بنیان مستقر در پارک علم و فناوری مازندران، یخچال پیشرفته نگهداری واکسن تولید شد. فاسد شدن واکسن‌ها به دلیل ثابت نماندن دمای بین ۲ تا ۸ درجه سانتیگراد بالای مفر در یخچال‌های معمولی در هنگام قطع برق، یکی از مشکلات مراکز بهداشت است.

نگهداری واکسن در دمای مناسب از تولید تا مصرف به منظور حفظ سلامت آن از اهمیت بسزایی برخوردار است و برای رسیدن به این مهم ضرورت دارد تا در هر کشور، نظامی از افراد و تجهیزات مناسب که بتوانند واکسن را سالم و مؤثر به مصرف‌کننده برساند، ایجاد شود. پارسا دانش‌فر، مدیرعامل شرکت دانش‌بنیانی که برای اولین بار این یخچال را تولید کرده است، اظهار کرد: یخچال پیشرفته نگهداری واکسن، بعد از قطع برق می‌تواند دما را تا اندازه مجاز در مدل‌های ایستاده تا شش ساعت و مدل‌های صندوقی تا دو شبانه روز نگهداری کند. وی افزود: با ساخت این یخچال‌ها دیگر دغدغه و نگرانی از خراب شدن محصولاتی شامل واکسن، دارو و فرآورده‌های خونی در مراکز بهداشتی و درمانی وجود ندارد. دانش‌فر خاطر نشان کرد: ارسال اطلاعات به موبایل کاربر و دارا بودن محافظ خودکار هنگام قطع برق از دیگر ویژگی‌های این یخچال پزشکی است که داروهارا در مراکز بهداشتی ایمن نگه می‌دارد.

وی تصریح کرد: نمونه خارجی این دستگاه در داخل کشور سه تا ۵ هزار دلار است که توانستیم با بومی‌سازی و تولید این یخچال در داخل کشور آن را با یک سوم قیمت در بازار عرضه کنیم. طبق اعلام وزارت علوم دولتی گفت: با حمایت از این شرکت دانش‌بنیان در تولید می‌توان سالانه از ورود ۲۲۰ دستگاه یخچال نگهداری فرآورده‌های خونی، واکسن و دارو به ارزش ۳ میلیارد تومان جلوگیری کرد.